

DET KONGELIGE
NÆRINGS- OG HANDELSDEPARTEMENT

Adressater iht. liste

Deres ref

Vår ref
200903360-35

Dato
22.12.2009

Ny minerallov trer i kraft 1. januar 2010

Lov 19. juni 2009 nr. 101 om lov om erverv og utvinning av mineralressurser (mineralloven) trer i kraft 1. januar 2010. Samtidig trer forskriften til loven i kraft. Loven og forskriften er tilgjengelig på www.lovdatab.no. Forarbeidene til loven er Ot.prp. nr. 43 (2008-2009) og Innst. O. nr. 89 (2008-2009).

Mer informasjon om den nye mineralloven ligger på hjemmesidene til Nærings- og handelsdepartementet www.nhd.no og på hjemmesidene til Direktoratet for mineralforvaltning www.dirmin.no. Både loven og forskriften vil bli oversatt til nordsamisk og engelsk. Departementet vil utarbeide og publisere en veileder til loven på departementets hjemmesider våren 2010.

Den nye mineralloven er en moderne næringsrettet lov med bestemmelser som regulerer kommersiell leting, undersøkelse og utvinning av alle mineralske ressurser bortsett fra olje, gass og vann. I tillegg til mineralloven vil andre lover ha betydning for retten til å lete etter, undersøke og utvinne mineralske ressurser. Arealbruksbestemmelser og krav om tillatelser som finnes i annet lovverk vil derfor gjelde sammen med og fortsatt være nødvendige i tillegg til tillatelser etter mineralloven. Plan- og bygningsloven vil fortsatt være den loven som skal angi arealbruken av et konkret område, dvs. om det skal tillates brukt til mineralvirksomhet. Mineralloven medfører ingen endringer i dette lovverket.

Loven erstatter fem til dels svært gamle lover, som omtales nærmere avslutningsvis i brevet. Én felles minerallov og et moderne enklere språk i loven øker brukervennligheten og gjør loven lettere tilgjengelig. Den nye loven opprettholder det eksisterende skillet mellom mineralkategoriene og viderefører eksisterende eierforhold til mineralressursene i Norge. Begrepet mutbare mineraler erstattes av statens mineraler, mens de ikke-mutbare omtales som grunneiers mineraler. Å sikre seg rettigheter til statens

mineraler (erhvervssystemet) blir langt på vei som i dag. Rett til undersøkelse og rett til utvinning av mineraler erstatter de gamle begrepene muting og utmål.

Etaten Bergvesenet med Bergmesteren for Svalbard får nytt navn og vil fra årsskiftet hete Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard. Etaten skal fortsatt være lokalisert i Trondheim og opprettholder kontoret på Svalbard. Eksisterende arbeidsoppgaver som for eks. tildeling av mineralrettigheter (undersøkelses- og utvinningsrett) videreføres. Nye oppgaver er blant annet at Direktoratet får ansvar for den nye driftskonsesjonsordningen som gjelder ved etablering av mineralvirksomheter, og ansvaret for tilsyn med alt mineralressursuttak i Norge. Dette styrker samfunnskontrollen med slik virksomhet og bidrar til å sikre like rammevilkår for aktørene i mineralnæringen.

For næringsutøverne vil retten til å lete etter alle typer mineraler uten grunneiersamtykke, krav om driftskonsesjon og driftsplan være av betydning. Det lovfestes at tiltakshaver har plikt til å sikre områder og å rydde opp etter driften. Loven gir også Direktoratet for mineralforvaltning adgang til å pålegge tiltakshaver å stille økonomisk sikkerhet til å gjennomføre disse tiltakene, også om et selskap går konkurs. Grunneierne vil få bedre informasjon om mineralaktivitet på egen grunn ved at leter skal varsle grunneier før det letes. Kravet om økonomisk sikkerhetsstillelse vil også få betydning for grunneier ved at eiendommen skal sikres og ryddes uten at grunneier pålegges kostnader til dette. For øvrig gjøres det ingen endringer i grunneiers rett til å inngå avtaler om mineralvirksomhet for grunneiers mineraler, herunder retten til royalty.

Den nye mineralloven sikrer at miljøhensyn blir ivaretatt ved mineralvirksomhet på en bedre måte enn i dag. Det er innført en varsomhetsplikt for arbeider som utføres i medhold av mineralloven. Lovfesting av sikrings- og oppryddingsplikten og krav om økonomisk garanti bidrar til at sikrings- og oppryddingstiltak faktisk blir gjennomført. Også annet regelverk vil sikre at miljøhensyn blir ivaretatt. Plan- og bygningsloven, forurensningsloven og den nye naturmangfoldsloven er eksempler på slike lovverk.

Den nye loven har egne regler for å sikre at samiske interesser ivaretas ved mineralvirksomhet. De særskilte saksbehandlingsreglene i bergverksloven som gjelder ved søknader om rettigheter til statens mineraler i Finnmark, videreføres, men i en noe endret form. I tillegg til den tildelte undersøkelsesretten er det i Finnmark krav om en egen tillatelse fra Direktoratet for mineralforvaltning før undersøkelser kan foretas. Samiske interesser vil bli vurdert i den forbindelse. Det innføres krav om at søker skal fremskaffe opplysninger om direkte berørte samiske interesser i det området det søkes om undersøkelses- eller utvinningsrett i. Det er nytt at saksbehandlingsreglene også skal gjelde ved søknader om ekspropriasjon og drift på alle typer mineraler.

For igangværende mineralbedrifter er det laget overgangsregler. De som har eksisterende konsesjoner kan drive videre på disse uten å søke om konsesjon på nytt. Det er

en overgangsperiode på fem år for å oppfylle kravet om en økonomisk garanti for oppryddings- og sikringstiltak.

Det blir endringer i saksbehandlingsgebyrene, både i strukturen og i gebyrsatsen for behandling av de forskjellige søknadene etter mineralloven. Til forskjell fra i dag er gebyrene i den nye loven fastsatt med utgangspunkt i retningslinjer fra Finansdepartementet (R-112/2006). Gebyrene skal dekke kostnadene ved å utføre den offentlige myndighetshandlingen. Det er fastsatt standard satser.

Årsavgiftene for statens mineraler blir endret. Avgiftene betales til staten for å opprettholde undersøkelses- og utvinningsretter. Til forskjell fra i dag er det for undersøkelser innført et progressivt system der årsavgiftene er lavere de første årene for så å øke mot slutten av perioden undersøkelsesretten varer. Avgiften vil fortsatt bli beregnet på grunnlag av arealet.

For den som driver uttak av statens mineraler videreføres plikten til å betale årsavgift til grunneier. Sammenlignet med i dag vil grunneier få økte inntekter fra slik virksomhet fordi satsen er økt til 0,5% av omsetningsverdien fra bruddet. I Finnmark er det innført en forhøyet grunneieravgift på 0,25% som kommer i tillegg til den ordinære grunneieravgiften.

Mineralloven erstatter bergverksloven (lov 30. juni 1972 nr. 70 om bergverk), industrikonsesjonsloven kapittel II (lov 14. desember 1917 nr. 16 om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom m.v.), kalksteinsloven (lov 3. juli 1914 nr. 5 om erverv av kalkstensforekomster), kvartsloven (lov 17. juni 1949 nr. 3 om erverv av kvartsforekomster) og mineralavståingsloven (lov 21. mars 1952 nr. 1. om avståing av grunn m.v. til drift av ikke mutbare mineralske forekomster).

I den forbindelse opplyser vi om at plikten i industrikonsesjonsloven til å søke om ervervskonsesjon for overføring av mineralrettigheter, opphører. Det samme gjelder plikten til å søke om konsesjon for erverv av kvarts- og kalksteinsrettigheter. Erverv av aksjer i selskaper med mineralrettigheter vil ikke utløse konsesjonsplikt etter industrikonsesjonsloven kapittel V. Forholdet mellom mineralloven og den alminnelige konsesjonsloven (lov 28. november 2003 nr. 98 om konsesjon ved erverv av fast eiendom (konsesjonsloven) mv.) er regulert ved unntak fra konsesjonsplikten i konsesjonsloven for saker etter mineralloven der det søkes om driftskonsesjon og dette innvilges.

Med hilsen

Tom Hugo-Sørensen (e.f.)
avdelingsdirektør

Elisabeth Berger
underdirektør

Mottakere av brevet:

Departementene

Fylkesmennene

Fylkeskommunene

Kommunene

Bergvesenet med Bergmesteren for Svalbard

Norges geologiske undersøkelse - NGU

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet - NTNU

Norsk Bergindustri

Næringslivets Hovedorganisasjon

Norsk Industri

Landsorganisasjonen i Norge

Norsk Arbeidsmandsforbund

Norsk Bergforening

Kommunenes Sentralforbund

Sametinget

Finnmarkseiendommen

NRL

Norges Skogeierforbund

Norsk Bonde- og småbrukarlag

Statsskog

Statens Forurensningstilsyn

Direktoratet for naturforvaltning

Riksantikvaren

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap

Arbeidstilsynet